

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINIS TEISMAS

SPRENDIMAS

DĖL PRAŠYMO NR. 1A-82/2019 DALIES GRAŽINIMO IR ATSISAKYMO NAGRINĖTI JO DALĮ

2020 m. balandžio 8 d. Nr. KT65-A-S60/2020

Vilnius

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, susidedantis iš Konstitucinio Teismo teisėjų Elvyros Baltutytės, Gintaro Godos, Vytauto Greičiaus, Danutės Jočienės, Gedimino Mesonio, Vyto Miliaus, Daivos Petrylaitės, Janinos Stripeikienės, Dainiaus Žalimo, sekretoriaujant Vaivai Matuizaitei,

Konstitucinio Teismo tvarkomajame posėdyje apsvaustė pareiškėjų [duomenys neskelbiami], [duomenys neskelbiami], [duomenys neskelbiami], [duomenys neskelbiami], [duomenys neskelbiami], [duomenys neskelbiami], [duomenys neskelbiami], [duomenys neskelbiami], [duomenys neskelbiami] ir [duomenys neskelbiami] prašymą Nr. 1A-82/2019.

Konstitucinis Teismas

nustatė:

1. Iš pareiškėjų prašymo matyti, kad jie prašo ištirti, ar Lietuvos Respublikos Konstitucijai neprieštarauja:

– Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. gruodžio 21 d. nutarimas Nr. 1515 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. birželio 14 d. nutarimo Nr. 580 „Dėl Kauno laisvosios ekonominės zonos teritorijos ribų patvirtinimo ir specialiojo plano rengimo“ pakeitimo“ (toliau – Vyriausybės 2011 m. gruodžio 21 d. nutarimas) tiek, kiek, pasak pareiškėjų, jo pagrindu visuomenės poreikiams paėmus savininkų žemės sklypų dalis, savininkams yra paliekamos neracionalaus dydžio (t. y. mažesnės nei 0,5 ha) žemės sklypų dalys;

– Lietuvos Respublikos žemės įstatymo 46 straipsnis (su 2013 m. birželio 27 d. pakeitimu) ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. rugpjūčio 25 d. nutarimu Nr. 924 „Dėl Žemės paėmimo visuomenės poreikiams taisyklių ir Žemės paėmimo visuomenės poreikiams projektų rengimo ir

įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo“ patvirtintos Žemės paėmimo visuomenės poreikiams taisyklės (2012 m. rugsėjo 5 d. redakcija) (toliau – Taisyklės) tiek, kiek šiuose teisės aktuose, pasak pareiškėjų, nenustatomas minimalus savininkams paliekamas žemės sklypo plotas, kai visuomenės poreikiams paimama tik savininkams priklausančio žemės sklypo dalis;

– Žemės įstatymo 46 straipsnio 6 dalis (2011 m. balandžio 12 d. redakcija) tiek, kiek joje, pasak pareiškėjų, nenustatyta byla nagrinėjančių teismų diskrecijos teisė pratęsti bendrus šioje dalyje įtvirtintus skundų išnagrinėjimo terminus;

– Žemės įstatymas ir Taisyklės tiek, kiek juose, pasak pareiškėjų, nėra nustatyta žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūras atliekančių institucijų (subjektų) atsakomybė už žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūrų pažeidimus ar atliktų pažeidimų pasekmės.

Pareiškėjai taip pat prašo atnaujinti prašymo Konstituciniam Teismui pateikimo terminą, jei būtų laikoma, kad jis praleistas.

2. Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – NŽT) 2019 m. kovo 15 d. direktoriaus įsakymu (toliau – Įsakymas) buvo pradėta pareiškėjams priklausančių žemės sklypų, esančių Kauno laisvojoje ekonominėje zonoje, paėmimo visuomenės poreikiams procedūra. Vilniaus apygardos administracinis teismas 2019 m. birželio 14 d. sprendimu pareiškėjų skundą dėl Įsakymo panaikinimo atmetė kaip nepagrįstą. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2019 m. rugpjūčio 14 d. neskundžiama nutartimi pareiškėjų apeliacinį skundą atmetė ir pirmosios instancijos teismo sprendimą paliko nepakeistą.

3. Pareiškėjų prašymas Konstituciniam Teismui pateiktas 2019 m. gruodžio 16 d.

4. Pradėjus išankstinį tyrimą dėl pareiškėjų prašymo buvo nustatyta, kad prašymas neatitinka Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 67¹ straipsnio (2019 m. liepos 16 d. redakcija) 1 dalies 10 punkte, 2 dalyje nustatytų reikalavimų.

Atsižvelgiant į tai, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo pirmininko 2020 m. sausio 23 d. potvarkiu Nr. 2A-32 „Dėl prašymo trūkumų pašalinimo“ buvo nustatytas terminas pareiškėjų prašymo trūkumams pašalinti, kaip nurodyta Konstitucinio Teismo įstatymo 24 straipsnio 4 dalyje (2019 m. liepos 16 d. redakcija).

Pareiškėjai, siekdami pašalinti nurodytus prašymo trūkumus, minėtame Konstitucinio Teismo pirmininko potvarkyje nustatytu laiku Konstituciniam Teismui pateikė papildomą informaciją.

Konstitucinis Teismas

konstatuoja:

5. Pagal Konstitucijos 106 straipsnio 4 dalį (2019 m. kovo 21 d. redakcija) kiekvienas asmuo turi teisę kreiptis į Konstitucinį Teismą dėl Konstitucijos 105 straipsnio 1 ir 2 dalyse

nurodytų aktų, jeigu jų pagrindu priimtas sprendimas pažeidė šio asmens konstitucines teises ar laisves ir šis asmuo išnaudojo visas teisinės gynybos priemones; šios teisės įgyvendinimo tvarką nustato Konstitucinio Teismo įstatymas.

6. Konstitucinio Teismo įstatymo 65 straipsnio (2019 m. liepos 16 d. redakcija) 2 dalies 3 punkte nustatyta, kad pareiškėjo prašymas Konstituciniam Teismui turi būti pateiktas per keturis mėnesius nuo galutinio ir neskundžiamo teismo sprendimo įsiteisėjimo dienos.

Pažymėtina, kad, kaip minėta, pareiškėjų atžvilgiu galutinė ir neskundžiama Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo nutartis įsiteisėjo 2019 m. rugpjūčio 14 d. Vadinasi, paskutinė Konstitucinio Teismo įstatymo 65 straipsnio (2019 m. liepos 16 d. redakcija) 2 dalies 3 punkte nustatyto keturių mėnesių termino diena buvo 2019 m. gruodžio 14 d., t. y. ne darbo diena (šeštadienis). Atsižvelgiant į tai, kad pareiškėjai prašymą pateikė pirmą po jos darbo dieną, laikytina, kad pareiškėjai nepraleido kreipimosi į Konstitucinį Teismą termino.

7. Pagal Konstitucinio Teismo įstatymo 67¹ straipsnio (2019 m. liepos 16 d. redakcija) 1 dalies 10 punktą, 2 dalį pareiškėjo prašyme turi būti aiškiai ir nedviprasmiškai išdėstyti teisiniai argumentai, pagrindžiantys pareiškėjo abejonę dėl kiekvieno konkrečiai nurodyto ginčijamo teisės akto (jo dalies) straipsnio (jo dalies, punkto) atitikties konkrečiai nurodytoms Konstitucijos nuostatomis (*inter alia* Konstitucinio Teismo 2020 m. sausio 16 d., 2020 m. sausio 20 d. sprendimai, 2020 m. kovo 25 d. sprendimas Nr. KT52-A-S47/2020).

8. Iš pareiškėjų prašymo matyti, kad jie *inter alia* prašo ištirti: ar Vyriausybės 2011 m. gruodžio 21 d. nutarimas tiek, kiek, pasak pareiškėjų, jo pagrindu visuomenės poreikiams paėmus savininkų žemės sklypų dalis, savininkams yra paliekamos neracionalaus dydžio (t. y. mažesnės nei 0,5 ha) žemės sklypų dalys, neprieštarauja Konstitucijos 23 straipsnio 1, 3 dalims, konstituciniams proporcingumo, teisėtų lūkesčių apsaugos principams; ar Žemės įstatymo 46 straipsnis (su 2013 m. birželio 27 d. pakeitimu) ir Taisyklės tiek, kiek šiuose teisės aktuose, pasak pareiškėjų, nenustatomas minimalus savininkams paliekamas žemės sklypo plotas, kai visuomenės poreikiams paaimama tik savininkams priklausančio žemės sklypo dalis, neprieštarauja Konstitucijos 23 straipsniui.

8.1. Grįsdami savo abejones dėl šioje pareiškėjų prašymo dalyje nurodyto teisinio reguliavimo atitikties Konstitucijai, pareiškėjai nurodo, kad, ginčijamuose teisės aktuose nenustatant savininkui paliekamo minimalaus žemės sklypo dydžio, po žemės paėmimo visuomenės poreikiams savininkui paliekama žemės sklypo dalis gali būti tokia maža, kad įgyvendinti nuosavybės teisę gali būti sunku arba ši teisė gali būti apskritai paneigta. Pasak pareiškėjų, dalį žemės sklypo paėmus visuomenės poreikiams savininkui nebegalint realiai naudotis jam likusia žemės sklypo dalimi, jos valdyti ir ja disponuoti, dalies žemės sklypo paėmimas visuomenės poreikiams prilygsta visos nuosavybės paėmimui. Pareiškėjų manymu, iš Konstitucijos 23

straipsnio įstatymų leidėjui ir Vyriausybei kyla pareiga nustatyti minimalų atliekant žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūras savininkams paliekamo žemės sklypo dydį, o tais atvejais, kai paliktina nuosavybės dalis būtų neracionalaus dydžio, – nustatyti, kad kompetentingos institucijos privalo visuomenės poreikiams paimti visą žemės sklypą.

8.2. Konstitucinis Teismas, aiškindamas Konstitucijos 23 straipsnį, yra konstatavęs, kad nuosavybė iš savininko gali būti paimama tik tada, kai ji reikalinga visuomenės poreikiams, kai už ją teisingai atlyginama; visuomenės poreikiai, kuriems įstatymo nustatyta tvarka ir teisingai atlyginant gali būti paimama nuosavybė, – tai visos visuomenės ar jos dalies interesai, kuriuos valstybė, vykdydama savo funkcijas, yra konstituciškai įpareigota užtikrinti ir tenkinti; paimant nuosavybę visuomenės poreikiams turi būti siekiama pusiausvyros tarp įvairių visos visuomenės ir jos narių teisėtų interesų; visuomenės poreikiai, kuriems paimama nuosavybė, – tai visuomet konkretūs ir aiškiai išreikšti visuomenės poreikiai konkrečiam nuosavybės objektui; Konstitucijoje nuosavybės paėmimas visuomenės poreikiams siejamas ne su tuo, kam paimta nuosavybė atiteks, bet su tos nuosavybės paėmimo tikslais – panaudoti daiktą visuomenės interesams, socialiai svarbiems tikslams, kuriuos pasiekti galima tik pasinaudojus konkrečiam paimamam daiktui individualiomis savybėmis (*inter alia* 2003 m. kovo 4 d., 2008 m. gegužės 20 d. nutarimai).

Konstitucinis Teismas yra konstatavęs ir tai, kad pagal Konstituciją paimti nuosavybę (teisingai atlyginant) galima tik tokiems visuomenės poreikiams, kurie objektyviai negalėtų būti patenkinti, jeigu nebūtų paimtas tam tikras konkretus nuosavybės objektas (*inter alia* 2003 m. kovo 4 d., 2007 m. lapkričio 23 d., 2008 m. gegužės 20 d. nutarimai).

8.3. Pažymėtina, kad, atsižvelgiant į šias oficialiosios konstitucinės doktrinos nuostatas, iš pareiškėjų prašymo neaišku, kaip minimalaus savininkams paliekamos žemės ploto dydžio nustatymu būtų užtikrinami visuomenės interesai, kad konkrečiam nuosavybės objektui būtų paimta būtent tiek, kiek jo reikia visuomenės poreikiams patenkinti. Šiame kontekste paminėtina, kad, kaip nustatyta iš pareiškėjų prašymo ir jo priedų, visuomenės poreikiams nepaimamos žemės sklypų dalys nepatenka į Kauno laisvosios ekonominės zonos teritoriją.

Be to, pažymėtina, kad iš pareiškėjų prašymo neaišku, kodėl nagrinėjamu atveju valstybei svarbaus projekto, t. y. Kauno laisvosios ekonominės zonos, veikla nėra pakankama žemės sklypų, esančių šioje zonoje, paėmimui visuomenės poreikiams pagrįsti, kodėl pagal Konstituciją visuomenės poreikis, kaip nurodo pareiškėjai, būtų pagrįstas tik nurodžius, kokiais konkrečiais Kauno laisvosios ekonominės zonos infrastruktūros daliais ar veiklais yra reikalingi visuomenės poreikiams paimami žemės sklypai.

8.4. Pareiškėjų prašymo kontekste pažymėtina, kad, kaip ne kartą yra konstatavęs Konstitucinis Teismas, asmuo, kurio nuosavybė paimama visuomenės poreikiams, turi teisę reikalauti, kad nustatytas atlyginimas būtų lygiavertis paimamai nuosavybei; institucija, ketinanti

priimti sprendimą dėl nuosavybės paėmimo, ir savininkas, iš kurio ketinama paimti nuosavybę, turi siekti susitarimo dėl atlyginimo už paimamą nuosavybę ir dėl to, kokia tvarka bus atlyginama už šią nuosavybę; kilęs ginčas, ar už visuomenės poreikiams paimamą nuosavybę teisingai atlyginama, turi būti sprendžiamas teisme (*inter alia* 2001 m. balandžio 2 d., 2003 m. kovo 4 d., 2008 m. gegužės 20 d. nutarimai).

Konstitucinis Teismas taip pat yra konstatavęs, jog iš Konstitucijos 109 straipsnio 1 dalies kyla tai, kad įstatymų leidėjas negali nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuriuo būtų paneigiami teismo įgaliojimai vykdyti teisingumą (2013 m. liepos 5 d. nutarimas); negalima nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kad būtų neleidžiama teismui, atsižvelgus į visas turinčias reikšmės bylos aplinkybes ir vadovaujantis teise, nenusižengiant iš Konstitucijos kylantiems teisingumo, protingumo imperatyvams, priimti teisingą sprendimą byloje ir šitaip įvykdyti teisingumą (*inter alia* 2006 m. rugsėjo 21 d., 2012 m. gruodžio 6 d. nutarimai, 2015 m. rugsėjo 18 d. sprendimas).

Šiame kontekste pažymėtina, kad, priešingai nei nurodo pareiškėjai, Žemės įstatymo 47 straipsnio „Atlyginimas už visuomenės poreikiams paimamą žemę“ 1 dalyje (2013 m. birželio 27 d. redakcija), be kita ko, yra nustatyta, kad kai privačios žemės sklypas paimamas visuomenės poreikiams, žemės savininkui teisingai atlyginama už žemę pinigais pagal rinkos vertę, taip pat žemės savininkui atlyginami visi kiti jo nuostoliai, patirti dėl žemės sklypo paėmimo visuomenės poreikiams.

Taigi, atsižvelgiant į minėtas oficialiosios konstitucinės doktrinos nuostatas, taip pat į Žemės įstatyme nustatytą teisinį reguliavimą, kuriuo įtvirtintas kompensavimo už visuomenės poreikiams paimamą žemę mechanizmas, pažymėtina, kad pareiškėjai nepagrindžia, kodėl žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūros metu priimtų sprendimų teisminę kontrolę vykdantys teismai, atsižvelgdami į visas turinčias reikšmės bylai aplinkybes, be kita ko, į konkrečius savininkams paliekamos žemės sklypų ploto dydžius, jų panaudojimo galimybę, negalėtų priimti teisingo sprendimo dėl atlyginimo savininkui už visuomenės poreikiams paimamą jo žemės sklypą (jo dalį) ir taip užtikrinti pareiškėjų konstitucinių teisių ir laisvių apsaugą.

8.5. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad pareiškėjai nepateikė teisinių argumentų, pagrindžiančių jų abejones dėl Vyriausybės 2011 m. gruodžio 21 d. nutarimo, Žemės įstatymo 46 straipsnio (su 2013 m. birželio 27 d. pakeitimu) ir Taisyklių tiek, kiek nurodyta, atitikties Konstitucijai, taigi nepašalino šios prašymo dalies trūkumų.

9. Pareiškėjai taip pat prašo ištirti Žemės įstatymo 46 straipsnio 6 dalies (2011 m. balandžio 12 d. redakcija) tiek, kiek joje, pasak pareiškėjų, nenumatyta byla nagrinėjančių teismų diskrecijos teisė pratęsti bendrus šioje dalyje nustatytus skundų išnagrinėjimo terminus, atitiktį Konstitucijos 30 straipsnio 1 daliai.

9.1. Ginčijamoje Žemės įstatymo 46 straipsnio 6 dalyje (2011 m. balandžio 12 d. redakcija),

be kita ko, nustatyta, kad NŽT vadovo sprendimas pradėti žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūrą ar jos nepradėti gali būti skundžiamas administraciniam teismui Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka; toks skundas turi būti išnagrinėtas per 45 kalendorines dienas nuo skundo priėmimo dienos, o apeliacinis skundas dėl pirmosios instancijos administracinio teismo sprendimo – per 45 kalendorines dienas nuo apeliacinio skundo priėmimo dienos.

9.2. Grįsdami savo abejones dėl šioje prašymo dalyje ginčijamo teisinio reguliavimo atitikties Konstitucijai, pareiškėjai nurodo, kad konstitucinis teisinės valstybės principas, taip pat asmens teisė kreiptis į teismą suponuoja asmens teisę į tinkamą teismo procesą, kuris yra būtina teisingo bylos išsprendimo sąlyga. Pasak pareiškėjų, asmens teisė į tinkamą procesą gali būti užtikrinama tik esant protingiems procesinių veiksmų terminams, o protingo termino trukmė, priklausomai nuo individualių kiekvienos bylos aplinkybių, gali skirtis. Pareiškėjų nuomone, būtina nustatyti tokius terminus, kad byloje dalyvaujantys asmenys ir kiti proceso dalyviai turėtų realią galimybę ginti savo teises. Situacija, kai teisiniu reguliavimu nustatyti fiksuoti bylos išnagrinėjimo terminai ir nenumatytos galimybės šiuos terminus pratęsti, atsižvelgiant į bylos sudėtingumą ar kitus kriterijus, gali užkirsti kelią efektyviai įgyvendinti konstitucinę teisę į teismą. Pareiškėjai taip pat nurodo, kad šioje prašymo dalyje ginčijamas teisinis reguliavimas apribojo jų galimybes pasirengti bylos nagrinėjimui, t. y. tinkamai susipažinti bylos medžiaga, taip pat sudarė pagrindą manyti, jog pirmosios instancijos teismas tinkamai nesusipažino su bylos medžiaga ir dėl to netinkamai išnagrinėjo bylą.

9.3. Konstitucinis Teismas 2008 m. gegužės 20 d. nutarime yra konstatavęs, kad, įstatymų leidėjui reguliuojant santykius, susijusius su ginčų dėl nuosavybės paėmimo visuomenės poreikiams nagrinėjimu teisme, pagal Konstituciją kyla pareiga nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kuris leistų operatyviai šiuos ginčus išspręsti ir taip garantuoti viešąjį interesą, užtikrinti, kad savininkas nepiktnaudžiautų savo teise gauti teisingą atlyginimą už paimamą nuosavybę ir taip nevilkintų nuosavybės paėmimo visuomenės poreikiams proceso.

Pažymėtina, jog pareiškėjai neatsižvelgia į šias oficialiosios konstitucinės doktrinos nuostatas ir nepaaiškina, kodėl ginčijamoje Žemės įstatymo 46 straipsnio 6 dalyje (2011 m. balandžio 12 d. redakcija) nustatyti skundų išnagrinėjimo terminai yra nepakankami ginčams dėl nuosavybės paėmimo visuomenės poreikiams išspręsti ir kaip jų pratęsimas leistų užtikrinti iš Konstitucijos kylantį reikalavimą tokio pobūdžio ginčus išspręsti operatyviai ir taip garantuoti viešąjį interesą. Pažymėtina ir tai, kad, kaip matyti iš Vilniaus apygardos administracinio teismo 2019 m. birželio 14 d. sprendimo, priešingai nei nurodo pareiškėjai, šio teismo sprendimas suteikti trumpesnę nei prašyta terminą susipažinti su bylos medžiagoje esančiu dokumentu buvo priimtas atsižvelgus į šio dokumento pobūdį, o ne į ginčijamą reguliavimą nustatytus bylos išnagrinėjimo terminus. Kiti pareiškėjo argumentai, susiję su pareiškėjų manymu, kad dėl ribotų bylos

išnagrinėjimo terminų administraciniai teismai galėjo tinkamai nesusipažinti su bylos medžiaga, yra hipotetinio pobūdžio, todėl nepagrindžia šioje prašymo dalyje ginčijamo teisinio reguliavimo prieštaravimo Konstitucijai.

9.4. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad pareiškėjai nepateikė teisinių argumentų, pagrindžiančių jų abejones dėl Žemės įstatymo 46 straipsnio 6 dalies (2011 m. balandžio 12 d. redakcija) tiek, kiek nurodyta, atitikties Konstitucijai, taigi nepašalino šios prašymo dalies trūkumų.

10. Pagal Konstitucinio Teismo įstatymo 70 straipsnio 1 dalies (2019 m. liepos 16 d. redakcija) 3 punktą, jeigu Konstitucijos 106 straipsnio 4 dalyje nurodytas asmuo nepašalino prašymo (jo dalies) trūkumų šio įstatymo 24 straipsnio 4 dalyje nustatytu atveju ir terminais, toks prašymas (jo dalis) grąžinamas pareiškėjui.

11. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, darytina išvada, kad yra pagrindas grąžinti pareiškėjams prašymo dalį, kurioje prašoma ištirti: ar Konstitucijai neprieštarauja Žemės įstatymo 46 straipsnis (su 2013 m. birželio 27 d. pakeitimu) ir Taisyklės tiek, kiek šiuose teisės aktuose, pasak pareiškėjų, nenustatomas minimalus savininkams paliekamas žemės sklypo plotas, kai visuomenės poreikiams paimama tik savininkams priklausančio žemės sklypo dalis; ar Konstitucijai neprieštarauja Vyriausybės 2011 m. gruodžio 21 d. nutarimas tiek, kiek, pasak pareiškėjų, jo pagrindu visuomenės poreikiams paėmus savininkų žemės sklypų dalis, savininkams yra paliekamos neracionalaus dydžio (t. y. mažesnės nei 0,5 ha) žemės sklypų dalys; ar Konstitucijai neprieštarauja Žemės įstatymo 46 straipsnio 6 dalis (2011 m. balandžio 12 d. redakcija) tiek, kiek joje, pasak pareiškėjų, nenumatyta byla nagrinėjančių teismų diskrecijos teisė pratęsti bendrus šioje dalyje nustatytus skundų išnagrinėjimo terminus.

12. Pagal Konstitucinio Teismo įstatymo 70 straipsnio 2 dalį prašymo grąžinimas neatima teisės kreiptis į Konstitucinį Teismą bendra tvarka, kai bus pašalinti buvę trūkumai.

Prašymo grąžinimas prašymo trūkumų per nustatytą terminą nepašalinusiam Konstitucijos 106 straipsnio 4 dalyje nurodytam asmeniui nesuteikia teisės kreiptis į Konstitucinį Teismą bendra tvarka, jeigu šis asmuo nebegali įgyvendinti šios savo teisės pateikdamas naują prašymą Konstituciniam Teismui Konstitucinio Teismo įstatyme nustatytais sąlygomis, *inter alia* per šiame įstatyme nustatytą keturių mėnesių nuo galutinio ir neskundžiamo teismo sprendimo įsiteisėjimo dienos terminą (*inter alia* 2020 m. sausio 16 d., 2020 m. sausio 20 d. sprendimai).

Atsižvelgiant į tai, kad dėl pareiškėjų priimta Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo nutartis, nuo kurios įsiteisėjimo dienos skaičiuojamas kreipimosi į Konstitucinį Teismą terminas, įsiteisėjo 2019 m. rugpjūčio 14 d., pareiškėjai nebegali įgyvendinti teisės kreiptis į Konstitucinį Teismą pateikdami naują prašymą Konstituciniam Teismui per Konstitucinio Teismo įstatyme nustatytą keturių mėnesių terminą.

13. Pareiškėjai taip pat prašo ištirti Žemės įstatymo ir Taisyklių tiek, kiek juose, pasak pareiškėjų, nėra nustatyta žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūras atliekančių institucijų (subjektų) atsakomybė už žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūrų pažeidimus ar atliktų pažeidimų pasekmės, atitiktį Konstitucijos 23 straipsniui, konstituciniams teisinės valstybės, skaidrumo principams.

13.1. Pažymėtina, jog, kaip matyti iš pareiškėjų prašymo visumos, sprendimo, kuriame pareiškėjų atžvilgiu būtų sprendžiamas žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūras atliekančių subjektų atsakomybės klausimas ir konstatuoti žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūros pažeidimai, nebuvo priimta.

Šiame kontekste paminėtina, jog Vilniaus apygardos administracinio teismo 2019 m. birželio 14 d. sprendimu ir Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2019 m. rugpjūčio 14 d. nutartimi pripažinta, kad įsakymas yra teisėtas ir pagrįstas.

13.2. Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad Konstitucijos 106 straipsnio 4 dalyje (2019 m. kovo 21 d. redakcija) nurodytas asmuo turi teisę kreiptis į Konstitucinį Teismą su prašymu ištirti, ar Konstitucijai ir (ar) įstatymams neprieštarauja ne bet kokie Konstitucijos 105 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodyti aktai, o tik tokie jose nurodyti aktai, kurių pagrindu priimtas sprendimas galėjo pažeisti šio asmens konstitucines teises ar laisves; pagal Konstituciją minėtas asmuo neturi teisės kreiptis į Konstitucinį Teismą dėl Konstitucijos 105 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytų aktų, jeigu jų pagrindu nebuvo priimta tokio sprendimo (*inter alia* 2019 m. lapkričio 6 d. sprendimas Nr. KT43-A-S31/2019, 2020 m. kovo 25 d. sprendimai Nr. KT53-A-S48/2020 ir Nr. KT55-A-S50/2020).

13.3. Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, kad pagal Konstituciją pareiškėjai neturi teisės kreiptis į Konstitucinį Teismą dėl Žemės įstatymo ir Taisyklių tiek, kiek nurodyta, atitikties Konstitucijai.

13.4. Pagal Konstitucinio Teismo įstatymo 69 straipsnio 1 dalies 1 punktą Konstitucinis Teismas savo sprendimu atsisako nagrinėti prašymą ištirti teisės akto atitiktį Konstitucijai, jeigu prašymas paduotas institucijos ar asmens, neturinčių teisės kreiptis į Konstitucinį Teismą.

13.5. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad yra pagrindas atsisakyti priimti nagrinėti šią pareiškėjų prašymo dalį.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 22 straipsnio 3, 4 dalimis, 25 straipsnio 1 dalies 2, 3 punktais, 28 straipsniu, 67¹ straipsnio 1 dalies 10 punktu, 2 dalimi, 69 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 70 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas

nusprendžia:

1. Atsisakyti nagrinėti pareiškėjų [duomenys neskelbiami], [duomenys neskelbiami], [duomenys neskelbiami], [duomenys neskelbiami], [duomenys neskelbiami], [duomenys neskelbiami], [duomenys neskelbiami], [duomenys neskelbiami], [duomenys neskelbiami] ir [duomenys neskelbiami] prašymą Nr. 1A-82/2019 ištirti, ar Lietuvos Respublikos žemės įstatymas ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. rugpjūčio 25 d. nutarimu Nr. 924 „Dėl Žemės paėmimo visuomenės poreikiams taisyklių ir Žemės paėmimo visuomenės poreikiams projektų rengimo ir įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo“ patvirtintos Žemės paėmimo visuomenės poreikiams taisyklės (2012 m. rugsėjo 5 d. redakcija) tiek, kiek juose, pasak pareiškėjų, nėra nustatyta žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūras atliekančių institucijų (subjektų) atsakomybė už žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūrų pažeidimus ar atliktų pažeidimų pasekmės, neprieštaruoja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 23 straipsniui, konstituciniams teisinės valstybės, skaidrumo principams.

2. Gražinti pareiškėjams [duomenys neskelbiami], [duomenys neskelbiami], [duomenys neskelbiami], [duomenys neskelbiami], [duomenys neskelbiami], [duomenys neskelbiami], [duomenys neskelbiami], [duomenys neskelbiami], [duomenys neskelbiami] ir [duomenys neskelbiami] prašymą Nr. 1A-82/2019 ištirti, ar:

– Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. gruodžio 21 d. nutarimas Nr. 1515 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. birželio 14 d. nutarimo Nr. 580 „Dėl Kauno laisvosios ekonominės zonos teritorijos ribų patvirtinimo ir specialiojo plano rengimo“ pakeitimo“ tiek, kiek, pasak pareiškėjų, jo pagrindu visuomenės poreikiams paėmus savininkų žemės sklypų dalis, savininkams yra paliekamos neracionalaus dydžio (t. y. mažesnės nei 0,5 ha) žemės sklypų dalys, neprieštaruoja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 23 straipsnio 1, 3 dalims, konstituciniams proporcingumo, teisėtų lūkesčių apsaugos principams;

– Lietuvos Respublikos žemės įstatymo 46 straipsnis (su 2013 m. birželio 27 d. pakeitimu) ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. rugpjūčio 25 d. nutarimu Nr. 924 „Dėl Žemės paėmimo visuomenės poreikiams taisyklių ir Žemės paėmimo visuomenės poreikiams projektų rengimo ir įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo“ patvirtintos Žemės paėmimo visuomenės poreikiams taisyklės (2012 m. rugsėjo 5 d. redakcija) tiek, kiek šiuose teisės aktuose, pasak pareiškėjų, nenustatomas minimalus savininkams paliekamas žemės sklypo plotas, kai visuomenės poreikiams paimama tik savininkams priklausančio žemės sklypo dalis, neprieštaruoja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 23 straipsniui;

– Lietuvos Respublikos žemės įstatymo 46 straipsnio 6 dalis (2011 m. balandžio 12 d. redakcija) tiek, kiek joje, pasak pareiškėjų, nenustatyta byla nagrinėjančių teismų diskrecijos teisė pratęsti bendrus šioje dalyje įtvirtintus skundų išnagrinėjimo terminus, neprieštaruoja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 30 straipsnio 1 daliai.

Šis Konstitucinio Teismo sprendimas yra galutinis ir neskundžiamas.

Konstitucinio Teismo teisėjai

Elvyra Baltutytė

Gintaras Goda

Vytautas Greičius

Danutė Jočienė

Gediminas Mesonis

Vytas Milius

Daiva Petrylaitė

Janina Stripeikienė

Dainius Žalimas